

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. ректора

Володимир КРАВЕЦЬ

27 березня 2025 р.

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ЗАЛІКУ З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

для вступу на навчання

за ОП «АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД»

спеціалізації В11.041 Філологія. Германські мови та літератури

(переклад включно) перша - англійська

для здобуття ступеня «Магістр»

ТЕРНОПІЛЬ – 2025

Програма фахового заліку зі спеціальності В11 Філологія спеціалізації В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська при вступі на навчання для здобуття ступеня «Магістр» за ОП «Англійсько-український переклад». Тернопіль, 2025. 12 с.

Укладачі програми:

Тетяна ЦЕПЕНЮК, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Переклад у сучасних умовах є засобом двомовної та багатомовної комунікації між людьми у різних галузях їхньої діяльності, від побутової розмови до офіційно-ділового спілкування. Спеціаліст у галузі перекладу є фахівцем з питань забезпечення комунікації, якому властива мовна, комунікативна та професійно-перекладацька компетенція у межах державної мови та іноземної мови.

Запропонована Програма призначена для проведення фахового заліку серед вступників за ступенем «магістр» на ОП «Англійсько-український переклад» за спеціалізацією В11.041 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно) перша – англійська і передбачає виконання письмового перекладу публіцистичного тексту на актуальну тематику з англійської на українську мову. Фаховий залік проводиться з метою визначення достатності фахової підготовки вступника для участі в конкурсному відборі на ОП «Англійсько-український переклад» для здобуття ступеня магістра. Особа, що успішно склала фаховий залік, допускається до конкурсного відбору на навчання.

ВИМОГИ ДО ВСТУПНИКІВ

Фаховий залік передбачає перевірку та оцінювання умінь і навичок у вирішенні практичних завдань з перекладу.

Під час фахового вступного заліку вступник повинен продемонструвати:

- вільне володіння знаннями з основ теорії і практики перекладу;
- вільне володіння вміннями та навичками письмового перекладу текстів з англійської на українську мову на базі лексичного тематичного мінімуму, передбаченого програмними вимогами;
- володіння фоновими знаннями;
- знання про культурні відмінності.

Під час фахового заліку забороняється користуватися довідковою літературою, Інтернет ресурсами, мобільними та іншими пристроями.

ЗМІСТ ФАХОВОГО ЗАЛІКУ

ЛЕКСИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Власні назви: класифікація, способи перекладу, написання.

Неологізми: способи творення, шляхи походження, способи перекладу.

Терміни: способи творення, особливості вживання, способи перекладу.

Фразеологічні одиниці: класифікація, значення, способи перекладу.

Іншомовні слова: шляхи походження, способи перекладу і написання.

Інтернаціоналізми: види інтернаціоналізмів, способи перекладу, хибні друзі перекладача.

ГРАМАТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Іменник. Іменники загальні, власні, із значенням конкретності, абстрактності, збірності. Категорія роду, числа і відмінків.

Артикль. Функції означеного і неозначеного артикля. Тема і рема висловлювання.

Прикметник. Якісні та відносні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: синтетичний та аналітичний способи. Моделі порівняльних зворотів. Синтаксичні функції прикметників Субстантивація прикметників.

Прислівник. Класифікація прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників. Місце і функції прислівника в реченні.

Числівник. Кількісні та порядкові числівники. Дробові числівники.

Займенник. Розряди займенників (особові, присвійні, зворотні, означальні, взаємні, вказівні, питальні, неозначені, відносні, сполучникові, заперечні). Особливості вживання. Функції займенників і зв'язок їх з повнозначними частинами мови.

Дієслово. Розряди дієслів (повнозначні, допоміжні, дієслова-зв'язки, модальні), валентність дієслів, спосіб, часові форми (формування, значення та особливості вживання граматичних часів активного і пасивного стану), трансформація прямої мови в непряму; правила узгодження часів.

Інфінітив. Дієслівні та іменні ознаки. Форми інфінітива та їх вживання. Функції інфінітива. Предикативні конструкції з інфінітивом: складний додаток з інфінітивом, складний підмет з інфінітивом, синтаксичні комплекси з прийменником *for*.

Герундій. Дієслівні та іменні ознаки. Форми герундія та їх вживання. Функції герундія. Відмінність герундія від дієслівного іменника. Предикативні конструкції з герундієм.

Дієприкметник. Дієслівні, ад'єктивні та адвербіальні ознаки. Форми Participle I та їх вживання. Функції дієприкметника. Відмінність дієприкметника від герундія. Предикативні конструкції з дієприкметником: складний додаток, складний підмет, номінативна абсолютна конструкція, прийменникова абсолютна конструкція; предикативні конструкції з вилученим дієприкметником. Форми Participle II, функції означення, предикатива, обставини.

Умовний спосіб: Вживання Subjunctive I, Subjunctive II, the Conditional Mood, the Suppositional Mood. Умовні речення.

Модальні дієслова. Модальні дієслова *can/could, may/might, must, shall, should, ought, will, would, need, dare*, їх вживання з різними формами інфінітива для вираження сумніву, подиву, докору, прохання, наказу, припущення, наміру, дозволу, поради, побажання, необхідності, можливості, впевненості тощо. Модальні вирази *to have to, to be to*. Вживання модальних дієслів у реченнях з подвійним запереченням.

Прийменник. Прості, похідні, складні та фразові прийменники. Правила вживання та місце прийменників у реченні.

Сполучник. Прості, похідні, складні, фразові, парні, сурядні та підрядні. Асиндетон. Полісиндетон

Модальні слова. Основні групи модальних слів та їхні функції.

Частка. Зв'язок частки з іншими частинами мови. Семантичні групи часток. Слова ствердження та заперечення.

Способи творення слів: афіксація, словоскладання, конверсія, скорочення, телескопія тощо.

Словосполучення. Основні моделі словосполучень з іменником. Основні моделі словосполучень з дієсловом. Основні моделі словосполучень з прикметником. Безсполучникові іменні конструкції.

Речення. Просте речення. Моделі основних комунікативних типів: розповідне речення, питальне, спонукальне. Порядок слів у простому розповідному реченні. Основні типи питальних речень. Порядок слів у різних типах питальних речень. Емфатичне вживання допоміжних і службових дієслів. Односкладне речення. Характерні еліптичні речення, вживані в розмовній мові. Головні та другорядні члени речення; група підмета та група присудка. Двоскладне речення. Способи вираження підмета. Типи присудка. Узгодження присудка з підметом. Другорядні члени речення. Відокремлені члени речення. Однорідні члени речення. Складносурядні й складнопідрядні речення. Типи підрядних речень. Вставне підрядне речення. Підрядний зв'язок. Сполучні слова. Особливості вживання сполучників сурядних,

підрядних і сполучних слів. Емфатичні складні речення. Основні правила пунктуації. Інверсія. Граматична і емфатична інверсія.

Пряма і непряма мова. Узгодження часів. Особливості вживання займенників і прислівників у конструкціях непрямой мови. Комунікативні типи речень у непрякій мові. Вільне перетворення прямих висловлювань у непрямі.

СТИЛІСТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Стилістичні ресурси: порівняння, метафора, метонімія, епітет, антономазія, парафраза, евфемізми, алюзія, цитата, паремії

Функціональна стилістика: офіційно-діловий стиль, науковий стиль, публіцистичний стиль, розмовний стиль, художнє (поетичне) мовлення.

СТРУКТУРА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ЗАЛІКУ

Фаховий залік проводиться у письмовій формі і передбачає виконання письмового перекладу без словника публіцистичного тексту з англійської мови на українську мову (1800 знаків).

Тривалість фахового заліку становить **60 хвилин**.

Критерії оцінювання фахового заліку

Максимальна кількість – **100 балів**.

Критерій	Дескриптор	Бал
Семантична еквівалентність тексту перекладу і тексту оригіналу	Абітурієнт уміє передавати зміст тексту оригіналу в тексті перекладу за допомогою змістового уподібнення тексту оригіналу й тексту перекладу під час майже відсутнього формального уподібнення, досягаючи при цьому семантичної адекватності першоджерела і перекладу	20
Смислова еквівалентність ключових слів тексту оригіналу і тексту перекладу	Абітурієнт правильно перекладає ключові слова, які є термінами або терміносполученнями, застосовуючи відповідники і саме ті слова, які траплялися в самому тексті перекладу	10
Функціональна еквівалентність	Абітурієнт адекватно передає мовою перекладу ту інформацію (зміст), яка була виражена у вихідному тексті мовою оригіналу настільки ефективно, що створений текст має бути комунікативно рівнозначним тексту оригіналу	10
Адекватність передачі інтенції автора тексту оригіналу	Абітурієнт враховує розбіжності соціокультурних та предметних потенціалів автора тексту оригіналу і	10

	адресата повідомлення, тобто адресат сприймає текст у межах норм мови перекладу для цього типу дискурсу	
Мовне оформлення тексту перекладу	Абітурієнт оформлює текст перекладу відповідно до норм української мови (морфологічних, синтаксичних, лексичних, стилістичних, орфографічних і пунктуаційних)	10
Коректність використання термінології і власних назв	Абітурієнт точно, однозначно використовує термінологію тієї чи тієї галузі, зберігає єдність термінології, тобто взаємовідповідність між термінами протягом усього тексту перекладу, використовує усталені варіанти перекладу власних назв	10
Відповідність жанровим характеристикам	Текст перекладу повинен відповідати пуліцистичному стилю та його ознакам	10
Обґрунтованість використаних способів і прийомів перекладу	Абітурієнт коректно використовує перекладацькі прийоми для здійснення перекладу	10
Відповідність обраної стратегії перекладу характеру тексту оригіналу і очікуванням адресатів	Абітурієнт уміє застосовувати стратегії перекладу для досягнення комунікативної цілі в певній комунікативній ситуації	10

Оцінка «зараховано» виставляється, якщо вступник набрав **60-100 балів**, оцінка «незараховано» виставляється, якщо вступник набрав **0-59 балів**.

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ЗАЛІКУ:

1. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов: навч. посіб. Вінниця: Нова книга, 2008. 248 с.
2. Дзюбановська І. А. В., Цепенюк Т. О. Стратегії і тактики перекладу політичної персуазивності як засобу міжкультурного впливу. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство). Вінниця: ТОВ «фірма Планер», 2021. Вип. 32. С. 252-258
3. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Вінниця, НОВА КНИГА, 2005. 224с.
4. Енциклопедія перекладознавства. Пер. з англ. за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. Т. 1. Вінниця : Нова Книга, 2020. 560 с.

5. Енциклопедія перекладознавства. Пер. з англ., за ред. О.А.Кальниченка та Л.М.Черноватого. Том 2. Вінниця : Нова книга, 2020. 276 с.
6. Енциклопедія перекладознавства. Пер. з англ., за ред. О.А.Кальниченка та Л.М.Черноватого. Том 3. Вінниця: Нова книга, 2021. 312 с.
7. Єфімов Л. П. Стилїстика англїйської мови і дискурсивний аналіз. Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. 240 с.
8. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. Львів: Видавництво при Львівському університеті, 1989. 216 с.
9. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Львів: Вища школа, 1983. 175 с.
10. Карабан В. І. Переклад англїйської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2002. 564 с.
11. Карамішева І. Д. Контрастивна грамати́ка англїйської та української мов. Львів: НУЛП, 2008. 300 с.
12. Кияк Т. Р., Огуй О. Д., Науменко А. М. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
13. Коломієць Л. В. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу (на матеріалі перекладів з англїйської, ірландської та американської поезії). К.: ВПЦ «Київський університет», 2004. 522 с.
14. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу: Навчальний посібник. Київ: Юніверс, 2002. 280 с.
15. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Підручник. Вінниця: Нова Книга, 2008. 512 с.
16. Корунець І. В. Порівняльна типологія англїйської та української мов: Навчальний посібник, видання 2-ге, доповнене й перероблене. Вінниця: Нова книга, 2003. 464 с.
17. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. Вінниця, «Нова Книга», 2003. 448 с.
18. Науменко А. М. Фїлологічний аналіз тексту (основи лїнгвопоетики). Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. 416 с.
19. Ніколенко А. Г. Лексикологія англїйської мови – теорія і практика: навч. посіб. Вінниця: Нова книга, 2007. 528 с.
20. Огуй О. Д. Актуальні проблеми німецько-українського перекладу. Чернівці: Рута, 2004. 256 с.
21. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. 3-тє вид., перероб. і доповн. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2000. 248с.
22. Цепенюк Т.О. Категорія інтенсивності в англїйській та українській мовах: перекладознавчий аспект. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Фїлологія (мовознавство). Вінниця: ТОВ «фірма Планер», 2017. Вип. 25 С. 222-231.

23. Цепенюк Т.О. Компаративні фразеологічні одиниці в англо-українському художньому перекладі. Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»: Збірник наукових праць. Львів, 2018. №3. С. 277-283.

24. Iuliia Golovatska, Tetiana Tsepeniuk, Yuliia Novosad, Iryna Vavriv, Oksana Yarema. Reproduction of Lexical and Stylistic Means of Character Formation in Ukrainian and Polish Translations of Lewis Carroll's Novel "Through the Looking Glass". Applied Linguistics Research Journal, 2021, # 5 (6), P. 147-156/

25. Robinson D. Becoming a Translator. An Introduction to the Theory and Practice of Translation. Second Edition. London – New York: Routledge Taylor and Francis Group, 2007. 302 p.

26. Snell-Hornby Mary. Translation as intercultural communication: selected papers from the EST. Library of Congress, 1997. 354 p.

27. Sociocultural aspects of translating and interpreting/edited by Anthony Pym, Miriam Shlesinger, Zuzana Jettmarová. Library of Congress, 2006. 255 p.